

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 25.1.2006
KOM(2006) 30 v konečném znění
ČÁST 1

SDĚLENÍ KOMISE JARNÍMU ZASEDÁNÍ EVROPSKÉ RADY

ČAS ZAŘADIT VYŠŠÍ RYCHLOST

Nové partnerství pro růst a zaměstnanost

ČAS ZAŘADIT VYŠŠÍ RYCHLOST: NOVÉ PARTNERSTVÍ PRO RŮST A ZAMĚSTNANOST

V loňském roce došlo v Evropské unii k významnému posunu a bylo rozhodnuto vyvinout nové úsilí ve prospěch růstu a zaměstnanosti. V roce 2005 bylo více než kdy jindy uznáváno, že naše společné výzvy vyžadují společnou odpověď. Obnovená lisabonská strategie ukázala, že evropská strategie ve prospěch růstu a zaměstnanosti může a musí být více než jen součtem svých částí. Na setkání evropských vedoucích představitelů v Hampton Court jasně zaznělo, že Evropa je k hledání řešení globálních problémů nezbytná. Analýza výzev, které stojí před námi, vypracovaná Evropskou komisí se setkala s plnou podporou, stejně jako ambiciózní rámec pro jejich řešení. Všichni se shodli v tom, že s potenciálem rozšířené Evropy nelze automaticky počítat – je třeba jednat, abychom mohli tento potenciál plně využít a zajistit do budoucna udržitelný rozvoj.

Tento vznikající konsensus se znovu ukázal v národních programech reforem vypracovaných jednotlivými členskými státy. Ty dohromady představují slibný začátek nového přístupu. Nyní je třeba zvýšit tempo a začít s prováděním národních programů.

Jaké kroky jsou potřeba nejvíce? Potřebujeme více výzkumu a vývoje, efektivnějšího a lépe koordinovaného. Potřebujeme společně pracovat v evropském měřítku na tom, aby se výzkum promítal do inovativních výrobků a služeb, které jsou zdrojem růstu a zaměstnanosti. Aby naše podniky, zejména malé a střední podniky, dokázaly úspěšně soutěžit na stále konkurenčnějším globálním trhu, musí mít možnost čerpat sílu s celoevropského domácího trhu. Trhu bez překážek a byrokracie, jehož pravidla jsou předvídatelná a na němž mohou dynamické společnosti prosperovat.

Potřebujeme více lidí v práci, abychom mohli financovat důchody a zdravotní péči pro stárnoucí obyvatelstvo. Potřebujeme celoživotní přístup k práci. Mladí lidé potřebují pomoc při vstupu do pracovního života. Rodiče potřebují dostupnou péči o děti a rozumnou rovnováhu mezi pracovním a rodinným životem. Nemůžeme si dovolit, aby padesátníci opouštěli trh práce.

V poslední době nám různé události připomněly význam energie pro naše hospodářství. Nemůžeme si dovolit energii plýtvat. Potřebujeme získávat více energie z obnovitelných, neznečišťujících zdrojů. A potřebujeme zajištěné dodávky za dostupné ceny. Zde může pomoci i konkurence. Avšak Evropa též potřebuje hovořit jedním hlasem při zajišťování dodávek z oblastí mimo její hranice.

Víme tedy, o co usilujeme a jak toho dosáhnout. Ale teď k tomu nejtěžšímu: proměně dobrých záměrů v činy. Reforma musí být vůdčím principem národní i evropské hospodářské politiky. Je nezbytně nutné, aby se opatření na úrovni členských států a EU vzájemně doplňovala a vytvořila tak silný motor pohánějící růst a zaměstnanost. To je náš společný úkol a nebude splněn, dokud každý pracovník, každý podnik a každý spotřebitel nebude moci těžit z přínosů reformy.

První rok strategie dal skutečnou naději, že děláme pokroky na cestě k hospodářské reformě, že Evropa je v pohybu. Pokud dokážeme zdvojnásobit úsilí a učinit z reformy svou hlavní prioritu, obnovená lisabonská strategie se stane skutečným obratem směrem k růstu a zaměstnanosti v Evropě. Je na nás všech, abychom to dokázali.

Je čas zařadit vyšší rychlost.

José-Manuel Durão Barroso

SHRNUTÍ

Lisabonská strategie vstoupila do nové fáze. V loňském roce přišel její nový začátek a zásadní změna jejího fungování. V centru pozornosti nyní stojí dosahování výsledků. Předložením národních programů reforem, v nichž uvedly podrobné závazky k činnosti, přijaly členské státy novou odpovědnost. Současně bylo v lisabonském programu Společenství stanoveno, co má být učiněno na úrovni EU k doplnění úsilí na národní, regionální a místní úrovni.

Národní programy reforem tvoří dobrou základnu pro uskutečňování reformní agendy. Není pochyb o tom, že prioritou náleží růstu a zaměstnanosti, neboť o hlavních výzvách, jimž musíme čelit, panuje široká shoda. Současně pokračuje činnost na úrovni EU, jež dostane nový stimul, jakmile budou finalizovány plány výdajů EU na období 2007-2013. Nástroje jsou tedy připraveny, národní programy udržely tempo a nyní je potřeba politická vůle k proměně závazků ve skutečné výsledky v oblasti růstu a zaměstnanosti. Je čas zařadit vyšší rychlost.

Nyní je nutné provádět národní programy na základě opravdového celonárodního konsensu. Toho se nepodaří dosáhnout přes noc. Musíme lépe vysvětlovat občanům, proč je naše strategie pro růst a zaměstnanost v dlouhodobém výhledu cestou k prosperitě a sociální spravedlnosti.

Programy musí být posíleny, aby reforma ve všech členských státech pokrývala všechny klíčové oblasti politiky, které jsou relevantní pro růst a zaměstnanost. Jak ukázalo setkání evropských vedoucích představitelů v Hampton Court, Evropa může rozhodujícím způsobem přispět v některých klíčových oblastech, v nichž by realizace odvážných rozhodnutí dala reformám nový impuls:

- Rozhodující skok v investicích do výzkumu a inovací umožní využití potenciálu Evropy nabízet zboží a služby, jaké občané chtějí. K tomu je potřeba zvýšit veřejné investice, přesunem stávajících výdajů do oblasti výzkumu a inovací a lepší koordinací mezi členskými státy. Stejně důležité je vytvořit takové prostředí, v němž výzkum povede k inovacím a bude stimulovat růst: výsledky vynikající práce v této oblasti nesmí být promarněny v důsledku zbytečných překážek zabraňujících komerčnímu využití nebo svazování rukou univerzitám.
- Uvolnit podnikatelský potenciál Evropy znamená vytvořit klima, které podporuje zakládání a růst podniků. Evropa musí mít dostatek sebedůvěry a umožnit podnikům vzkvétat tím, že odstraní překážky jejich vzniku. Vlády musejí být připraveny pomáhat usnadňovat cestu podnikům ve všech fázích jejich rozvoje, omezovat byrokracii, aby se malé a střední podniky mohly rozvíjet doma i za hranicemi, a podnikat opatření na zjednodušení přístupu k finančním prostředkům, jež tyto podniky potřebují.
- Stárnutí obyvatelstva znamená, že evropská společnost musí být připravena podporovat zvyšování zaměstnanosti a prodlužování aktivního života a zajistit, aby lidé mohli pracovat tak, aby co nejlépe využili své schopnosti. To znamená provádět takovou politiku zaměstnanosti, která bude lidem pomáhat v hledání pracovního místa ve všech fázích jejich pracovního života a bude odstraňovat překážky pro ty, co si přejí pracovat. Lidé potřebují ty pravé schopnosti v pravou chvíli, potřebují pomoc k vyrovnání se se změnami a k nalezení nových příležitostí a potřebují mít možnost sladit nároky světa

práce s ostatní náplní svých životů.

- Bezpečné a dostupné dodávky energie jsou nezbytným odrazovým můstkem růstu. Energie je však omezený zdroj, s nímž je třeba hospodařit uvážlivě. Evropa potřebuje energetickou politiku, která by zajistila skutečný vnitřní trh, maximalizovala přínosy energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů a zabezpečovala dodávky v rámci hranic EU i mimo ně.

Zkušenosti členských států ukazují, co je možné a co je třeba udělat. Členské státy by měly využít tento potenciál a více se učit od svých partnerů.

Vedle plného provedení národních programů by se příští kroky měly zaměřit na klíčová opatření k zachování nastoleného tempa:

- Komise vyzývá Evropskou radu k přijetí závazků týkajících se řady přesných časově omezených opatření ve všech těchto oblastech: výdaje na výzkum a vzdělávání, zjednodušení zakládání a vedení podniků, pomoc nezaměstnaným s hledáním práce, péče o děti, integrovaná evropská energetická politika. Občané, pracovníci, podnikatelé musí cítit, že veřejná politika má za cíl pomáhat jim dosahovat toho, oč usilují, a ne stát jim v cestě.
- Je třeba zvýšit úsilí o vybudování opravdového národního konsensu na podporu programů. Orgány EU a členské státy by měly zajistit vypracování zvláštní komunikační strategie zahrnující všechny zúčastněné subjekty na národní, regionální a místní úrovni. Sociální partneři by též měli hrát zvláštní úlohu.

OBSAH

Čas zařadit vyšší rychlost: nové partnerství pro růst a zaměstnanost	2
Část I – Čas zařadit vyšší rychlost.....	6
1. Evropa v pohybu: společně k zvýšení růstu a zaměstnanosti	6
2. Realizace: politická odpověď	8
2.1. Lisabonský program Společenství	8
2.2. Národní programy reforem	9
2.2.1. Vyhodnocení různých oblastí politiky	10
2.2.2. Souhrnné závěry	13
3. Zařadit vyšší rychlost: čtyři opatření pro zvýšení růstu a zaměstnanosti.....	14
3.1. Větší investice do znalostí a inovací	15
3.2. Využití podnikatelského potenciálu (zvláště potenciálu MSP)	17
3.3. Reakce na globalizaci a stárnutí	18
3.4. Směrem k účinné a integrované energetické politice EU	21
4. Pokračování v činnosti po jarním zasedání evropské rady v roce 2006	22
4.1. Provádění a sledování národních programů reforem	22
4.2. Provádění opatření Společenství	23
4.3. Mobilizace všech aktérů na podporu společné agendy	24
Dodatek – Seznam názorných příkladů politik a opatření členských států na podporu plnění cílů růstu a zaměstnanosti, zejména ve čtyřech prioritních oblastech uvedených v oddíle 3.....	25

Část I – Čas zařadit vyšší rychlost

1. EVROPA V POHYBU: SPOLEČNĚ K ZVÝŠENÍ RŮSTU A ZAMĚSTNANOSTI

Žijeme v rychle se měnícím vzájemně propojeném světě. To nám poskytuje mnoho možností, musíme však také čelit mnoha výzvám, chceme-li zajistit prosperující a spravedlivou společnost. K vyřešení hlavního úkolu, kterým je zvýšení růstu a zaměstnanosti, je především nutné, aby veřejná politika na všech úrovních reagovala na dnešní skutečnosti, jako je globalizace a stárnutí populace. Jedná se o jediný způsob, jakým je možné úspěšně modernizovat naše hospodářství a chránit a podporovat evropské hodnoty doma i v zahraničí. Podaří-li se nám dosáhnout konkrétních výsledků, můžeme znovu nabýt důvěry ve svou schopnost splnit očekávání občanů.

Na jarním zasedání Evropské rady v březnu 2005 určili vrcholní představitelé EU **růst a zaměstnanost** za hlavní evropské politické priority. **Obnovená lisabonská strategie** představuje nový závazek všech mobilizovat své úsilí k plnění pozitivního programu reforem. Na jejím začátku bylo rozpoznání, že úspěch závisí na komplexním přístupu, který umožní využít maximum nástrojů a dotkne se každé části všech členských států v Evropě.

Tento závazek byl podpořen dohodou o integrovaných hlavních směrech pro růst a zaměstnanost¹, které poskytují jasný návod na vytvoření národních reforem, a dále byl podpořen neformálním setkáním v Hampton Court, které proběhlo v říjnu. V Hampton Court se vrcholní představitelé EU zabývali otázkou, jak by evropské hodnoty mohly podpořit modernizaci našich hospodářství a společností a pomáhat nám vypořádat se s klíčovými výzvami osobitým evropským způsobem. Na konci minulého roku byla v Evropské radě předložena dohoda o finančním výhledu představující další krok vpřed, která jakmile bude schválena Evropským parlamentem, otevře cestu novým investicím směřujícím k modernizaci evropské ekonomiky.

Existuje tedy společná představa a pevná shoda názorů o tom, co je třeba udělat, jež se těší podpoře na nejvyšší úrovni. Evropa potřebuje zapojit široké spektrum politik a nástrojů a nemůže si dovolit vybírat si a zvolit si pouze politicky snadné možnosti. Zdravá makroekonomická politika je hlavním požadavkem pro naplnění jejího růstového potenciálu. Evropa také potřebuje klima, které umožní rozvoj evropské tvořivosti a udělá z Evropy atraktivnější místo pro investice, inovace a práci. Odstranění zbytečné byrokracie a zastaralých byrokratických kontrol podporuje vznik nových podniků, napomáhá rozvoji existujících firem a vytváří nová pracovní místa. Větší a účinnější soukromé i veřejné investice jsou katalyzátorem pro hospodářství založené na znalostech, napomáhají v dosahování výsledků ve výzkumu a zvyšují dovednosti, které podporují sociální začleňování a vyšší výdělečnou schopnost během delšího a zdravějšího pracovního života. Podpora ekologických inovací a rozšiřování environmentálních technologií přináší jak udržitelnost, tak i růst. Modernizace našich trhů práce a systémů sociální ochrany znamená více lidí v práci, větší přizpůsobivost změnám, vyšší produktivitu a udržitelnější a spravedlivější hospodářský růst. A další otevírání světového obchodu po dosažení dohody v rámci WTO do konce roku

¹ Úř. věst. L 205, 6.8.2005.

2006 vytvoří nové příležitosti a podpoří konkurenceschopnost jak v Unii, tak mimo ni. Všech těchto cílů musí být dosaženo respektující náležitě požadavky udržitelného rozvoje.

Prvním krokem pro **naplnění těchto ambicí** bylo vytvoření nezbytných prováděcích nástrojů. K tomu je potřeba přístup založený na partnerství spolu s přijetím vhodných opatření na náležité úrovni.

- Členské státy postupně vypracovávají národní programy reforem na společném základě integrovaných hlavních směrů. Tyto programy jsou klíčovým nástrojem na podporu provádění lisabonské strategie, neboť obsahují výčet závazků členského státu a referenční kritéria pro sledování pokroku v nadcházejících měsících a letech.
- Rada, Evropský parlament a Komise společně pracují na opatřeních potřebných na úrovni Společenství k plnění programu růstu a zaměstnanosti. Lisabonský program Společenství², který v prosinci 2005 příznivě přijala Evropská rada, začal přinášet výsledky v podobě významného počtu důležitých návrhů na doplnění iniciativ uskutečňovaných členskými státy.

V mnoha oblastech, jako je politika zaměstnanosti a politika trhu práce, kde je také velmi důležitá role sociálních partnerů, leží těžiště činnosti **na úrovni členských států** (nebo dokonce na regionální či místní úrovni). Nicméně skutečnost, že činnosti jsou prováděny na místní, regionální nebo národní úrovni, ještě neznamená, že nemají dopad na úrovni Evropy, neboť při vzájemné provázanosti na jednotném trhu dokonce i nejlépe fungující hospodářství trpí nedostatky ostatních hospodářství.

Členění společným výzvám současně znamená, že i odpovědi lze hledat společně. Vlády se však příliš zřídka nechávají inspirovat nápady a řešeními svých partnerů. Každý stát může uvést příklady dobrých nápadů a dobré praxe. Národní programy reforem představují zásobárnu vědomostí a zkušeností, které je možno sdílet a rozšiřovat; maximální využívání této pokladnice osvědčených postupů je nejlepší způsob zužitkování přidané hodnoty lisabonské strategie. Jako první krok tato zpráva navrhuje soubor klíčových kroků jako společného programu činnosti na úrovni členských států.

Navíc existují cíle, kterých nemůže být dosaženo samostatně činností členských států, ale kde je k dosažení výsledků třeba činnost **na úrovni Společenství**. Úspěch mnoha národních iniciativ bude záviset na podpoře úsilí členských států prostřednictvím činností a investic Společenství, které z Evropy udělají přitažlivé místo pro život a práci. Evropská komise je odhodlána stimulovat činnost v této oblasti.

Toto partnerství nyní musí vstoupit do nové fáze. Nástroje jsou připraveny. Existuje politická shoda. Jestliže lisabonská strategie má dosáhnout významného pokroku, pozornost musí být nyní přesunuta k provádění.

Toto sdělení Komise jarnímu zasedání Evropské rady vysvětluje naši pozici na cestě k vytvoření nové dynamiky pro růst a zaměstnanost:

² KOM(2005) 535 v konečném znění

- Část I hodnotí proces vypracovávání programů reforem a zdůrazňuje omezený počet klíčových iniciativ, které jsou předloženy ke schválení Evropské radě. Připojen je názorný seznam příkladů klíčových iniciativ a opatření, který ukazuje, jak plodná výměna národních zkušeností může přinést oboustranný prospěch.
- Část II přináší detailní hodnocení národních programů reforem, upozorňuje na jejich silné stránky, stejně jako na oblasti, které je potřeba členskými státy přezkoumat a aktualizovat. Obsahuje též hodnocení týkající se eurozóny.
- Detailnější analýzu makroekonomických a mikroekonomických aspektů národních programů reforem a aspektů týkajících se zaměstnanosti lze nalézt v příloze I. Co se týká části o zaměstnanosti, slouží také jako základ pro společnou zprávu o zaměstnanosti.

2. REALIZACE: POLITICKÁ ODPOVĚĎ

Mezi dva hlavní nástroje na provedení nové lisabonské strategie se řadí lisabonský program Společenství, stanovující, co je nejlépe udělat na úrovni Společenství, a 25 národních programů reforem, ve kterých každý členský stát odpovídá na výzvy, které identifikoval jako klíčové. Tyto nástroje musí fungovat dohromady, aby měly co nejlepší efekt.

2.1. Lisabonský program Společenství

Za šest měsíců od jeho přijetí byl v plnění lisabonského programu Společenství učiněn významný pokrok. Komise již přijala dvě třetiny plánovaných opatření. Nicméně praktický dopad budou mít legislativní návrhy až po jejich přijetí Radou a Parlamentem. Navíc řada finančních opatření závisí na finalizaci a provedení finančního výhledu pro roky 2007-2013.

Lisabonský program Společenství zahrnuje řadu důležitých iniciativ, které se zabývají otázkou zásadního přeshraničního vlivu výzkumu a inovací a otázkou roztříštěnosti evropského úsilí v oblasti výzkumu, zejména sedmý rámcový program pro výzkum, technický rozvoj a demonstrace a rámcový program pro konkurenceschopnost a inovace. Komise ve svém sdělení „Více výzkumu a inovací v Evropě: společný přístup“³ také představila konkrétní iniciativy na zlepšení podmínek výzkumu a vývoje v Evropě. Sedmý rámcový program představuje nový model podpory výzkumu („společné technologické iniciativy“) ve formě partnerství veřejného a soukromého sektoru na podporu slibného nového výzkumu a poskytuje evropskému hospodářství náskok v oblastech od vodíkových a palivových článků, leteckého průmyslu a letecké dopravy až po oblast inovativních léčivých přípravků a nanoelektroniky. Iniciativa Galileo týkající se satelitní navigace a vývoj řídicích systémů integrované železniční a letecké dopravy jsou dalšími klíčovými příklady nejmodernějších průmyslových projektů, které mají silný evropský rozměr.

Plánovaná reforma rámcové politiky Společenství v oblasti státní podpory VaV usnadní partnerství veřejného a soukromého sektoru a měla by přinést soukromé investice do oblasti VaV. Zahrnuje také akce na pomoc ekologickým inovacím a na zavádění environmentálních technologií. Rámec reformy může být rozšířen o nová opatření na podporu inovací, převážně v malých a středních podnicích. Navíc by měla být usnadněna státní podpora mladých a pokrokových firem, a to nejen přímou finanční podporou, ale také usnadněním možnosti financování rizikovým kapitálem. Za další důležitý krok v plnění lisabonského

³ KOM(2005) 488 v konečném znění

programu Společenství je považováno zavedení nové integrovanější průmyslové politiky zajišťující zlepšení rámcových podmínek zpracovatelského průmyslu. Tento průmysl zaměstnává více než 34 milionů lidí a je zodpovědný za více než 80 % soukromých výdajů na VaV v rámci EU.

Mnoho činností v rámci lisabonského programu Společenství napomáhá, aby se Evropa stala atraktivnějším místem pro investice a práci. Patří k nim iniciativy zajišťující reálné fungování vnitřního trhu služeb, kroky s cílem stimulovat reformu právních předpisů a zlepšit daňové a celní prostředí pro ekonomické aktivity a podpora přístupu na trh a větší konkurence na trzích, obzvláště v oblasti energetiky a finančních služeb, kde již Komise zahájila šetření.

Byla navržena legislativa k vytvoření „jednotného platebního prostoru“ v rámci EU, aby mezinárodní platby byly stejně snadné a dostupné jako platby vnitrostátní. Jenom toto může ušetřit ročně ekonomice EU mezi 50 a 100 miliardami EUR. Další významné iniciativy mají zlepšit přístup k rizikovému kapitálu, převážně pro MSP. Nové financování ze strany Společenství, například ve formě záruk a investic rizikového kapitálu, bude dostupné prostřednictvím programu pro konkurenceschopnost a inovaci. Tento program také napomůže zavést inovační řešení na trh, zlepšit dodávky energie (zvláště z obnovitelných zdrojů) a stejně tak i poptávku (prostřednictvím opatření v oblasti energetické účinnosti). Navíc Komise předložila ambiciózní opatření, která mají napomoci vytvořit více lepších pracovních míst, a to odstraněním překážek mobility, společným přístupem k ekonomické migraci a snahou vypořádat se se sociálními důsledky ekonomické restrukturalizace.

Orgány Společenství a členské státy sdílí odpovědnost za kvalitu regulačního prostředí. Komise zvýšila své úsilí o zlepšení kvality legislativy Společenství. Dopad těchto opatření bude samozřejmě mnohem větší, pokud je podporován i úsilím členských států o zlepšení kvality jejich vnitrostátních právních předpisů a snížení administrativních výdajů, jež ukládají občanům a firmám.

2.2. Národní programy reforem

Téměř jeden rok od zahájení nové lisabonské strategie pro růst a zaměstnanost má vzniklé partnerství za sebou slibný začátek. Odpovědnosti za provádění opatření jsou jasně definovány. **Na základě jednotného souboru integrovaných hlavních směrů vypracovaly všechny členské státy národní programy reforem.** Tyto národní programy reforem jsou hlavním nástrojem pro uskutečňování lisabonské strategie a pro převedení integrovaných hlavních směrů na reformy uskutečňované členskými státy, které zodpovídají za jejich splnění. Skutečnost, že všechny členské státy tento úkol splnily, často ve velmi krátkém termínu, lze považovat za první důležitou zkoušku.

V souladu s novým přístupem založeným na partnerství a pro usnadnění spolupráce a veřejné viditelnosti všechny členské státy ustanovily národní koordinátory lisabonské strategie. Mnoho členských států zároveň využilo příležitosti vypracovávání národního programu reforem ke zefektivnění interní koordinace jednotlivých resortů. Komise zůstává v úzkém kontaktu s vnitrostátními orgány zodpovědnými za přípravu národních programů reforem a v nejvyšší možné míře napomáhá rozvoji vnitrostátních politik.

Komise pečlivě vyhodnotila každý národní program reforem a v úvahu přitom brala práci vykonanou Výborem pro hospodářskou politiku a Výborem pro zaměstnanost⁴. V části II lze najít detailní hodnocení každého národního programu zdůrazňující kromě konkrétních silných stránek také některé otázky, které mohou být dále rozvinuty a vylepšeny. Komise povzbuzuje členské státy, aby se věnovaly bodům, které uvádí ve svých závěrech. Bude jim věnovat zvláštní pozornost v následných diskuzích s členskými státy a při sledování provádění národních programů reforem během roku 2006.

V zájmu upevnění a stability procesu Komise navrhuje zachovat integrované hlavní směry, na jejichž základě byly vypracovány národní programy. Navíc se Komise rozhodla nenavrhopvat k národním programům reforem formální doporučení jednotlivým státům. Toto je první rok partnerství, pro kompletní začlenění národních programů reforem do národních politik a struktur je třeba nějaký čas. Komise přiřadila vysokou prioritu vytvoření silného vztahu důvěry a spolupráce s členskými státy, založeného na vlastní odpovědnosti za programy ze strany jednotlivých členských států. Nicméně Komise se nebude vyhýbat užívání nástrojů zahrnujících navrhování doporučení konkrétním státům, pokud uváží, že to přispěje k snadnému provádění lisabonské strategie.

Navzdory těsnému časovému harmonogramu se většina členských států snažila zapojit národní parlamenty, zúčastněné strany a zástupce regionálních a místních orgánů do přípravy národního programu. **Jelikož lisabonská strategie je střednědobý až dlouhodobý program vyžadující provádění v praxi, je toto zapojení parlamentů, místních samospráv, sociálních partnerů a občanské společnosti nezbytné stále.** Přijetí reformy veřejností záleží na tom, zda si občané a podniky uvědomí, že je potřebná a pomůže zlepšit jejich životy, přičemž toto ztotožnění se s reformou může vzejít pouze z jejich účasti na její přípravě, buď přímo nebo prostřednictvím zastupujících organizací. Mnoho je ještě třeba udělat, aby se lidé přesvědčili, že tato reforma přispěje k větší společné prosperitě, a aby se zapojili do tohoto procesu. Bude to vyžadovat značné úsilí jak ze strany členských států, tak i ze strany orgánů EU.

2.2.1. Vyhodnocení různých oblastí politiky

Integrované hlavní směry stanoví tři hlavní oblasti politiky, v nichž je třeba provést opatření: makroekonomický rozměr, mikroekonomický rozměr a rozměr zaměstnanosti. Závěry z národních programů reforem lze vyvodit pro tyto tři oblasti.

Makroekonomický rozměr

- Rozpočtová kázeň je členskými státy identifikovaná jako nejvýznamnější makroekonomická výzva. Obvykle je definována na základě udržitelnosti veřejných financí – nástroji k zajištění dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí ve stárnoucí společnosti jsou reformy důchodů, zdravotnictví a trhu práce, stejně jako krátkodobá konsolidace rozpočtu. Související výzva zlepšit kvalitu veřejných financí je obvykle řešena pomocí opatření na zvýšení výkonnosti veřejné správy. Některé nové členské státy

⁴ Výbor pro hospodářskou politiku: Zpráva o lisabonských národních programech reforem 2005, ECFIN/EPC(2005)REP/55392, dostupná na adrese: http://europa.eu.int/comm/economy_finance/epc/documents/2005/nationalreports/nrp_report_en.pdf. Posouzení částí národních programů reforem věnovaných zaměstnanosti provedené Výborem pro zaměstnanost (tzv. Cambridge review) je dostupné na adrese: http://europa.eu.int/comm/employment_social/employment_strategy/emco_en.htm.

identifikovaly zavedení eura jako klíčovou výzvu vyžadující rozpočtovou konsolidaci a sbližování míry inflace s mírou inflace eurozóny. Některé členské státy uvedly jako další faktory platební bilanci a stabilitu cen.

- K vyrovnaní veřejných financí členské státy upřednostňují snižování výdajů před zvyšováním daní, ačkoliv často není jasné definováno, jakých oblastí se má týkat. Nicméně konkrétní opatření k dosažení krátkodobé rozpočtové konsolidace nejsou v několika zemích uvedena dostatečně podrobně, a to zejména v rámci euro zóny. Většina členských států má zřetelný zájem zvýšit kvalitu veřejných financí, a to vyhrazením veřejných zdrojů na podporu infrastruktury, lidského kapitálu a investic do VaV. Nicméně málo národních programů reforem výslovně uvádí přímé dopady navrhovaných opatření na rozpočet.
- Členské státy zapojené do eurozóny představily víceméně komplexní národní programy, převážně zaměřené na budoucnost, které mají zajistit udržitelnost veřejných financí, stimulovat produktivitu práce prostřednictvím VaV, inovací a atraktivního podnikatelského prostředí a zvýšit míru zaměstnanosti a ekonomické aktivity. Opatření mají hlavně zvýšit skutečný věk odchodu do důchodu, posílit nabídku pracovní síly a omezit byrokracii. Komise tyto programy plně podporuje. Nicméně opatření by měla také pomoci rychleji zlepšit rozpočtovou situaci, podpořit změny na trhu práce, vytvořit konkurenceschopnější a integrovanější trhy služeb a dovést lépe fungující vnitřní trh.
- V nadcházejících desetiletích bude stárnutí obyvatelstva zvyšovat tlak na veřejné finance. Členské státy uznávají, že pro zajištění udržitelnosti veřejných financí je nezbytné modernizovat veřejné i soukromé důchodové systémy, přičemž je však současně třeba reagovat na sociální obavy a ekonomické změny. Nicméně opatření přijatá nebo plánovaná ve většině států se zdají být málo systematická nebo nedostatečná.
- Je důležité, aby celková strategie reformy byla logicky promyšlená, aby reformy v jedné oblasti podporovaly reformy v jiných oblastech. Za tímto účelem některé členské státy nacházejí spojitost mezi udržitelností veřejných financí a poklesem nezaměstnanosti (nižší výdaje na dávky v nezaměstnanosti, vyšší daně vyplývající z lepšího využití práce). Takový integrovaný přístup podporuje soudržnost jednotlivých částí národních programů reforem.

Mikroekonomický rozměr

- Potřeba vytvořit hospodářství založené na znalostech a zvýšit atraktivitu Evropy jako místa pro podnikání a investování je v národních programech reforem obecně dobře zohledněna. Výzkumná a inovační politika jsou klíčovými prioritami pro všechny členské státy. Mnoho členských států klade důraz na činnosti podporující průmyslovou základnu, zvláště prostřednictvím podpory průmyslových uskupení. Tato uskupení spojují univerzity, výzkumné ústavy a malé a velké podniky, které skrze svoji úzkou spolupráci a vzájemné působení mají pozitivní dopad na přenos inovací a znalostí. Z něj pak má značný prospěch ekonomika jako celek. Členské státy uznávají, že usnadnění přístupu k finančním prostředkům je důležitou otázkou, třebaže mají rozdílné přístupy, jak ho dosáhnout. Většina členských států mezi otázkami, se kterými je třeba se vypořádat, také zdůrazňuje podnikatelské prostředí, soukromé podnikání, udržitelné využívání zdrojů (zahrnující obnovitelné zdroje a energetickou účinnost), dopravní spojení a logistiku.
- V případě splnění cílů týkajících se výdajů do oblasti VaV ve všech 18 členských státech, jež si je stanovily (v některých případech částečně), je odhadováno, že tyto výdaje do roku 2010 stoupnou přibližně na 2,6 %. Výdaje vyjádřené jako podíl HDP od roku 2001 v rámci

EU víceméně stagnovaly na úrovni přibližně 1,9 %. Ve střednědobém až dlouhodobém horizontu bude ve většině členských států nezbytné další posílení vnitrostátních systémů VaV a inovací. Navíc zatímco všechny členské státy oceňují význam rozšiřování a efektivního využívání informačních a komunikačních technologií a environmentálních technologií, vazba mezi identifikovanými výzvami a navrhovanými opatřeními k jejich řešení není vždy zřejmá.

- Národní programy reforem obsahují mnoho příkladů zajímavých politických iniciativ napříč spektrem oblastí politiky. Většina členských států například očekává využití součinnosti ekonomického růstu a ochrany životního prostředí (prostřednictvím investic do alternativních zdrojů energie, podpory energetické účinnosti, podpory ekologických inovací a prostřednictvím ochrany přírodního bohatství). Většina národních programů se zaměřuje také na význam moderní dopravní infrastruktury a infrastruktury informačních a komunikačních technologií (např. dostupnost vysokorychlostního internetu). Toto jsou přesně příklady forem investic, které by členské státy měly podporovat, s pomocí prostředků politiky soudržnosti a politiky rozvoje venkova.
- Fungování vnitřního trhu a potřeba zvýšit konkurenci a zlepšit přístup na trh by obecně zasloužily více pozornosti. Pouze několik členských států uvádí konkrétní opatření, například k zajištění plného provedení směrnic Společenství, v oblastech, v nichž je třeba většího úsilí, například na účinné otevření energetických trhů, zlepšení přístupu k veřejným zakázkám nebo zajištění účinné konkurence v poskytování služeb.
- Pokud jde o malé a střední podniky, většina programů dostatečně nepodporuje pozitivnější přístup k podnikání a neposkytuje dostatečnou podporu k tomu, aby více lidí začalo podnikat. V tomto ohledu hraje důležitou roli vzdělávání, zjednodušení převodů existujících podniků a boj proti stigmatizaci neúspěchu. Měla by být zvážena i další opatření týkající se přístupu k finančním prostředkům nebo související cílená opatření na posílení investic.
- Pro vytvoření konkurenceschopnějšího podnikatelského prostředí a pro odstranění překážek pro inovace a změny jsou nezbytné lepší právní předpisy. Téměř všechny členské státy se zabývají částmi této otázky, ale v mnoha případech je nezbytný integrovanější přístup. Činnost na úrovni Společenství je nutná, ale sama o sobě nebude dostačující. Mnoho z pravidel ovlivňujících podnikání, například týkajících se zdanění, sociálního zabezpečení nebo regionálního plánování, je vytvářeno na vnitrostátní (nebo místní) úrovni. Existují také značné rozdíly ve způsobu, jak jsou směrnice Společenství prováděny členskými státy, což může způsobovat administrativní náklady, jež opatření Společenství samo o sobě nevyžaduje. K dosažení skutečné změny v podnikatelském prostředí bude nutná koncepční změna způsobu přípravy a přijímání rozhodnutí.
- Komplexní a koordinované uplatňování jednotlivých mikroekonomických politik bude mít mnohem větší užitek než pouhý součet samostatných politik. Například přínosy zvýšených investic do VaV budou vyšší, pokud budou nové technologie okamžitě zapojeny na trh, což je zase určováno mírou konkurence na trzích s výrobky a službami.

Rozměr zaměstnanosti

- Všechny programy přikládají velký význam přilákání a udržení více lidí v zaměstnání. To je podstatné pro řešení dopadů stárnutí obyvatelstva na nabídku pracovní síly a udržitelnost veřejných financí. Sedmnáct členských států nyní plánuje svá opatření za pomoci

národních cílů míry zaměstnanosti. Zvláštní úsilí je věnováno nebo plánováno na zlepšení zaměstnanosti žen. Další opatření mají pomáhat starším pracovníkům, podporovat začleňování mladých lidí a znevýhodněných skupin na trh práce a modernizovat systémy sociální ochrany. Toto úsilí je obecně v souladu se závazky, které byly učiněny v rámci cílů Společenství v oblasti sociální ochrany a sociálního začleňování. Jeho účinnosti a udržitelnosti však brání tendence k nesystematickým politikám. Šance na zajištění jeho úspěšného završení by byly větší, pokud by bylo založeno na celoživotním přístupu, což by usnadnilo rychlejší přechody mezi jednotlivými zaměstnáními v rámci kariéry.

- Význam dalších opatření na zlepšení přizpůsobivosti pracovníků a podniků je z velké části zanedbáván. Zvýšení schopnosti reakce evropských trhů práce je zásadní pro podporu ekonomické aktivity a vyšší produktivity. Nicméně současná vyváženost mezi flexibilitou a jistotou v mnoha členských státech vede ke stále větší segmentaci trhů práce. Zvýšená pozornost by měla být věnována vytvoření podmínek pro tzv. „flexicurity“. Jedná se o kombinaci dostatečně flexibilních pracovních smluv s účinnou a aktivní politikou trhu práce podporující změny zaměstnání, se spolehlivým a pohotovým systémem celoživotního vzdělávání a s dostatečnou sociální ochranou. Možnost pokroku díky propojení daňového systému a systému dávek je dobrým příkladem, kdy členské státy mohou hledat inspiraci u svých partnerů. Více pozornosti by také mělo být věnováno aktivní účasti sociálních partnerů.
- Členské státy uznávají zásadní význam rozvoje dovedností potřebných v hospodářství založeném na znalostech a investic do lidského kapitálu prostřednictvím lepšího vzdělávání a zvyšování dovedností. Nicméně politická odpověď se více soustředí na kvalitativní reformy v systémech vzdělávání, na lepší přístup ke kvalifikacím a větší transparentnost kvalifikací, než na zvýšení investic a dosažení skutečného průlomu.

2.2.2. *Souhrnné závěry*

Národní programy jsou dobrou základnou pro pokračování v reformách, třebaže jejich kvalita se různí. Existuje značná shoda názorů, pokud jde o určení problémů a zvolení klíčových výzev, se kterými je třeba se vypořádat přednostně, např. udržitelnost veřejných financí, nabídka pracovní síly, VaV a inovace, podnikatelské prostředí a udržitelnost životního prostředí.

Mezi hlavní závěry, které mohou být vyvozeny v počáteční fázi patří následující:

- Existují významné rozdíly mezi programy, neboť členské státy se nacházejí v rozdílných situacích. Příkladem může být přístup ke stanovení cílů, který je značně rozdílný, neboť některé členské státy již vykonaly mnoho k integraci cílů Společenství a národních cílů a stanovily jasné, často kvantitativní cíle a časové harmonogramy, které mohou sloužit k hodnocení pokroku. Nicméně jiné programy jsou v této fázi méně kompletní a prostudování přístupů přijatých v některých jiných členských státech čelících stejným výzvám by jim mohlo být ku prospěchu. Zatímco některé programy jasně popisují obsah a formu přijatých nebo navrhovaných politických opatření, v jiných tato informace často chybí. Cíle a časové harmonogramy také často chybí, stejně jako další podrobnosti o rozpočtových aspektech plánovaných reforem. To bude ztěžovat provádění.
- Integrace tří rozměrů (makroekonomického, mikroekonomického a zaměstnanosti) může být posílena. Národní programy reforem jsou nezbytným nástrojem k rozvoji soudržného přístupu, nicméně některým programům se to podařilo lépe než jiným. Zisky z činnosti v

jedné oblasti jsou často závislé na pokroku učiněném v jiné oblasti. Příkladem může být návratnost dodatečných investic v oblasti VaV, která by byla mnohem větší, pokud by byly zajištěny nezbytné podmínky pro růst, jako jsou konkurenční trhy, vhodný regulační rámec a vysoce kvalifikovaná pracovní síla.

- Zatímco konkurence a odstranění překážek v přístupu na trh, zvláště na trh služeb, jsou identifikovány jako výzvy pro asi polovinu členských států, pouze několik národních programů reforem se s touto výzvou skutečně efektivně vypořádává. Konkurenční trhy jsou předpokladem k dosažení lisabonských cílů. Navíc většina členských států stanovila národní cíle pro investice do oblasti VaV a pro zaměstnanost, nicméně některé tak neučinily ani přes doporučení Evropské rady.
- Velké množství členských států také potřebuje zajistit, aby výdaje Společenství na soudržnost a rozvoj venkova byly obecně zaměřeny na podporu lisabonské strategie. Měly by být plánovány tak, aby přímo podporovaly národní programy reforem. Navíc je třeba zvýšeného úsilí pro rozvoj mechanismů koordinace mezi orgány zodpovědnými za národní programy reforem a orgány zodpovědnými za přípravu programů strukturálních fondů pro roky 2007-2013. Tato spojení musí být navázána rychle, jelikož příprava těchto programů nabývá na intenzitě a začíná přijímáním národních strategií politiky soudržnosti (tzv. „národní strategické referenční rámce“).
- V neposlední řadě je potřeba zmínit, že až na několik výjimek není přijetí lisabonské strategie pro růst a zaměstnanost ze strany veřejnosti za svou úspěšné. Informování ze strany médií bylo také poměrně omezené. Nemůžeme tudíž dosud říct, že by si široká část populace byla vědoma této strategie, natož aby ji přijala za svou. Poukazuje to na potřebu zaměřené komunikační strategie s plným využitím ekonomických analýz a s objasněním, jak činnost přinese skutečný užitek pro jednotlivé občany. Podobně sociální partneři, kteří hrají významnou roli jak v pozici účastníků procesu, tak i jako šířitelé myšlenek, by se měli do řídicího procesu aktivněji zapojit.

3. ZAŘADIT VYŠŠÍ RYCHLOST: ČTYŘI OPATŘENÍ PRO ZVÝŠENÍ RŮSTU A ZAMĚSTNANOSTI

Komise naléhá na členské státy, aby **v plné míře a včas uskutečnily své národní programy reforem**. Nicméně proces vytváření a vyhodnocování národních programů reforem upozornil na mezery, které je třeba doplnit, a na možnosti součinnosti, kterých lze využít. V mnoha případech se členské státy mohou vypořádat s nedostatky zlepšením svých národních programů na základě inspirace získané od svých partnerů. V řadě případů několik členských států našlo úspěšnou odpověď na konkrétní výzvu, která pokud by byla provedena všemi členskými státy, by mohla přinést značný užitek Unii jako celku. Existují také výzvy, které nemohou být řešeny pouze na úrovni členského státu a kde skutečný úspěch záleží na koordinované činnosti jak na evropské úrovni, tak i na národní úrovni:

- Národní programy reforem ukázaly, že většina členských států předpokládá nárůst svých **výdajů na oblast VaV**, nicméně celkový cíl EU na výši těchto výdajů 3 % HDP splněn nebude. Pro dosažení tohoto cíle je třeba, aby přispěl každý členský stát. Nutné jsou dobře fungující trhy, zvýšené a lépe zacílené výdaje a účinná koordinace národních rozpočtů a rozpočtu Společenství. Zvýšení výdajů do VaV musí jít ruku v ruce se zlepšováním vědomostní základny, podporou vynikající úrovně vzdělávání a výzkumu, posilováním

našich inovačních systémů a zajišťováním toho, aby politiky vnitřního trhu plně přispívaly ke zhodnocování výzkumu a inovací.

- Mnoho národních programů reforem věnuje málo pozornosti **zlepšování přístupu na trh a konkurenčního prostředí**. Vnitrostátní pravidla a praxe stejně jako samoregulace mohou často rozdělit trh a bránit v konkurenci. Členské státy se potřebují ve svých programech více zaměřit na nalézání způsobů, jak odstraňovat taková pravidla a omezení. Společenství má také významnou odpovědnost při zajišťování účinné a regulérní konkurence (například přijetím rázných opatření proti kartelovým dohodám o cenách a rozdělování trhu, které zvyšují vstupní ceny pro firmy a poškozují spotřebitele) a při vytváření skutečného vnitřního trhu v rámci celé EU. Na druhou stranu mnoho národních programů zdůrazňuje opatření, která usnadňují zakládání podniků a podnikání, podporují podnikatelskou kulturu a vytvářejí příznivější prostředí pro MSP.
- Během nadcházejících desetiletí bude Evropa konfrontována s důsledky **stárnutí obyvatelstva**. Národní programy uznávají, že pro zvýšení zaměstnanosti a zajištění udržitelnosti veřejných financí je nebytné důkladné přepracování důchodových systémů. Nicméně opatření přijatá nebo předpokládaná ve většině členských států neodpovídají rozsahu výzvy. Náléhavá opatření jsou třeba k usnadnění vstupu mladých lidí na trh práce, v souladu s paktem pro mládež, k dosažení lepší rovnováhy mezi prací a rodinným životem a k zatraktivnění setrvání v práci pro starší pracující. Navíc přizpůsobivost trhů práce bude narůstající výzvou. Také globalizace staví před EU nové výzvy. Posiluje potřebu větší přizpůsobivosti trhu práce, avšak současně nám nabízí nové příležitosti v důsledku větší otevřenosti trhů třetích zemí.
- Mnoho programů zdůrazňuje význam energetiky. Evropa potřebuje **skutečně integrovanou energetickou politiku**, která podpoří růst, poskytne větší zabezpečení dodávek a přispěje k větší účinnosti a udržitelnosti z hlediska životního prostředí. Zatímco bylo dosaženo významného pokroku v otevření vnitrostátních trhů, celoevropský energetický trh stále neexistuje. Energie je globální otázkou, a proto pouze odpověď na celoevropské úrovni odpovídá našim potřebám.

Na tomto základě Komise identifikovala **4 prioritní opatření**, která vyžadují silnou podporu z nejvyšší politické úrovně a která by měla být rychle provedena, nejpozději do konce roku 2007. Evropská rada tak bude moci na svém jarním zasedání v roce 2008 zahájit druhou fázi strategie růstu a zaměstnanosti na pevných základech.

Tyto čtyři opatření sledují integrovaný přístup – týkají se rozdílných oblastí politiky, z nichž několik bylo diskutováno na setkání v Hampton Court a jež jsou úzce propojeny. Jednotlivě se budou významně podílet na podpoře růstu a zaměstnanosti a budou připravovat Evropu na budoucnost. Jejich společné provádění, v rámci nového partnerství mezi Společenstvím a členskými státy, bude mít silně dynamizující efekt, který umožní evropskému motoru pro růst a zaměstnanost přeradit na vyšší rychlostní stupeň.

3.1. Větší investice do znalostí a inovací

Vážnou obavu vyvolává skutečnost, že EU pravděpodobně nesplní svůj cíl týkající se nárůstu výdajů na vědu na 3 % HDP do roku 2010 (ze kterých dvě třetiny jsou ze soukromého sektoru a jedna třetina ze sektoru veřejného), s ohledem na význam oblasti VaV pro budoucí růst a pro nalézání řešení mnoha problémů, se kterými je naše společnost v současnosti konfrontována.

Komise si je vědoma toho, že členské státy musí kontrolovat veřejné výdaje, nicméně se domnívá, že existuje značný prostor pro zlepšování kvality veřejných výdajů prostřednictvím přesouvání zdrojů, zejména státních podpor, na produktivnější účely a prostřednictvím užší koordinace mezi členskými státy s cílem zabránit nákladného zdvojení úsilí. Efektivnost podpory veřejného sektoru věnované do oblasti VaV může být také vylepšena, například prostřednictvím širšího a lepšího využití daňových pobídek (např. daňových úlev nebo poukázek), které mnoho členských států začlenilo do svých národních programů. Rozhodnutí Evropské rady vyčlenit výdaje na soudržnost spojené s lisabonskou strategií ukazuje, jak mohou být priority jako výzkum upřednostněny napříč škálou politik.

Největší podíl by však měl pocházet ze soukromého sektoru. Aby průmysl v Evropě více investoval do VaV, je důležité více orientovat politiku vnitřního trhu na podporu hospodářství založeného na znalostech a na stimulaci dynamiky trhu ve prospěch výrobků a služeb náročných na výzkum a inovace. To bude vyžadovat zlepšení podmínek přístupu na trh, usnadnění přístupu zahraničních zdrojů financování (rizikový kapitál, půjčky, nástroje na sdílení rizik), integraci finančních trhů, větší využívání veřejných zakázek na podporu inovačních řešení ze soukromého sektoru, podporu kariérního rozvoje výzkumníků, včetně odstranění překážek jejich mobility (přes hranice i mezi sektory) a zavedení moderního a dostupného systému práv průmyslového a duševního vlastnictví, který uvede v rovnováhu ochranu držitele práv a zajištění oběhu myšlenek v dynamické informační společnosti. Rovněž jsou třeba efektivnější metody schvalování norem pro výrobky vyspělé technologie, aby tyto normy byly interoperabilní a odrážely zájmy evropských podniků. Politika hospodářské soutěže je další silný nástroj na zvýšení interoperability a stimulace inovací⁵.

Zatímco větší investice do znalostí a inovací jsou nezbytné, samy o sobě nejsou dostačující k zajištění budoucnosti evropského hospodářství. Konečně příspěvky na růst a zaměstnanost pocházejí z výsledků VaV prostřednictvím inovací, tj. atraktivních výrobků a služeb, které si lidé z celého světa budou chtít koupit. Kvalita našich inovačních systémů vyžaduje tudíž zvláštní pozornost⁶. To může zahrnovat prozkoumání potenciálu uskupení jakožto inovačních středisek pro růst a zaměstnanost, zvláště pak utváření a spolupráci nadnárodních uskupení v rámci EU. Na setkání v Hampton Court zazněla naléhavá výzva k akci na podporu vynikající úrovně výzkumu a vzdělávání, zvláště potřeba universit světové třídy s odpovídajícím financováním a s užším napojením na podnikatelskou sféru.

Opatření 1: Větší investice do znalostí a inovací

- Členské státy by měly učinit silnější závazky k VaV a inovacím. Členské státy by si měly do jarního zasedání Evropské rady stanovit cíl pro výdaje na VaV pro rok 2010 tak, aby Evropská rada mohla stanovit věrohodný cíl výdajů na VaV pro Unii jako celek. Toho lze dosáhnout přesměrováním veřejných výdajů směrem do oblasti VaV v souladu s předchozími výzvami Evropské rady k poskytování menších a lépe zacílených podpor, například zdvojnásobením podílu státní podpory věnované této oblasti na 25 % (z nynějších 12 %). Toho lze využít například k většímu poskytování daňových pobídek soukromému sektoru v souladu s obecnými směry danými Komisí.

⁵ Na všechny tyto aspekty poukazuje zpráva vypracovaná skupinou renomovaných expertů v čele s bývalým finským premiérem Eskem Ahem, která byla ustanovena po setkání v Hampton Court a vyzývá mj. k vytvoření paktu pro výzkum a vývoj.

⁶ Národní programy reforem uvádějí množství slibných iniciativ. Navíc poslední hodnotící přehled Komise věnovaný inovacím (<http://www.trendchart.org/>) upozorňuje, že mnoho členských států stále čelí důležitým výzvám, které je třeba vzít do úvahy při aktualizaci programů.

Navíc významné zvýšení podílu prostředků ze strukturálních fondů EU věnovaných na oblast VaV, inovací a IKT (např. na infrastrukturu a aplikace k urychlení zavádění vysokorychlostního internetu) může podpořit konkurenceschopnost, regionální soudržnost a být obzvláště přínosné pro MSP⁷. Co se týče investic do VaV, měly by být vytvořeny atraktivnější podmínky pro trhy s technologicky náročnými výrobky. To zahrnuje lepší využití veřejných zakázek, právní předpisy podporující inovace a normy založené na včasné identifikaci potřeb. Členské státy a Komise by měly zahájit iniciativy na vytvoření špičkových celoevropských trhů v klíčových technologických odvětvích⁸, s využitím práce evropských technologických platforem.

- EU potřebuje zvýšit investice do vysokoškolského vzdělávání⁹ (EU v současnosti na vysokoškolské vzdělávání dává pouze 1,28 % HDP, zatímco v USA je to 3,25 %; rozdíl je dán hlavně větším financováním ze soukromých zdrojů). Do konce roku 2007 by univerzity měly mít možnost a měly by být povzbuzovány k hledání doplňkových zdrojů financování ze soukromého sektoru, právní i ostatní překážky partnerství veřejného a soukromého sektoru mezi univerzitami a podnikatelskou sférou by měly být odstraněny, všechny technické univerzity by měly mít kancelář pro přenos technologií a měl by být založen Evropský technologický institut. Bude třeba zlepšit úroveň znalostí v matematice a přírodních vědách, aby se zvýšila inovační schopnost lidí, a členské státy by měly ve svých vzdělávacích systémech zavést povinné vyučování dvou cizích jazyků. Cílem EU by mělo být věnovat alespoň 2 % HDP na vysokoškolské vzdělávání do roku 2010.

3.2. Využití podnikatelského potenciálu (zvláště potenciálu MSP)

Evropský trh v porovnání s ostatními úspěšnými částmi světa zůstává zvláště v oblasti služeb značně roztržštěn. Za to platíme velkou cenu ve formě nižší úrovně inovací a ve zpoždění růstu produktivity¹⁰. Příliš často brání špatné nebo opožděné provedení směrnic Společenství našim firmám ve využití výhod snadného přístupu na velký jednotný trh. To je může v mezinárodní konkurenci pouze oslabit. Jestliže některé členské státy nepřijmou příslušná opatření, způsobí vychýlení podmínek hospodářské soutěže a nakonec poškodí zájmy všech.

Jeden z nejčastěji užívaných příkladů překážek, které v EU brzdí podnikání, jsou obtíže při zakládání podniků, stejně jako velké rozdíly v provozních nákladech na podnikání v různých částech EU. V některých členských státech je možné založit podnik za pouhých 5 dnů, zatímco v jiných to trvá 60 dnů. V některých členských státech neobnáší založení podniku žádné administrativní náklady, zatímco v jiných to může být mnoho tisíc eur. Dlouhé a

⁷ 5,9 % celkových prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj a Evropského sociálního fondu je v současnosti věnováno na podporu VaV a inovací.

⁸ K těmto odvětvím patří zejména elektronické zdravotnictví, léčivé přípravky, doprava a logistika, životní prostředí, digitální obsah a energetika a bezpečnost.

⁹ Viz sdělení Komise „Mobilizace inteligenčního potenciálu Evropy: možnost pro univerzity plně přispět k lisabonské strategii (SEK 2005 518, 20.4.2005).

¹⁰ Viz např. roční analýza celosvětových trendů produktivity od Conference Board: „Zatímco produktivita Spojených států se zpomaluje, nově vznikající ekonomiky rychle rostou, avšak Evropa ještě více zaostává“, Van Ark a kol., Executive action series, leden 2006. Zpráva zdůrazňuje, že zatímco v EU-15 růst produktivity poklesl z 1,4 % v roce 2004 na 0,5 % v roce 2005, nové členské státy zvýšily růst produktivity práce z 4,1 % v roce 2004 na 6,2 % v roce 2005.

komplikované postupy a byrokracie nejen odrazují od zahájení podnikání, ale také se odrážejí v celkově negativním postoji k podnikání.

Komise stanovila množství závazků, které pomohou plně využít potenciál značných schopností Evropy, zvláště v oblasti služeb. Tato opatření společně s rychlým dokončením směrnice o službách a zvýšenou administrativní spoluprací mezi členskými státy napomohou k vytvoření nové dynamiky v oblasti podnikání a zaměstnanosti v EU.

Opatření 2: Využití podnikatelského potenciálu (zvláště potenciálu MSP)

- Ve všech členských státech by se mělo zjednodušit zakládání a vedení podniků. Do konce roku 2007 by všechny členské státy měly vytvořit tzv. jedno správní místo pro asistenci budoucím podnikatelům a podnikům při plnění všech nezbytných administrativních požadavků na jediném místě, pokud možno elektronickou cestou, a v krátkých časových termínech. Průměrný čas na založení podniku by měl být zkrácen o polovinu¹¹ s konečným cílem jeden týden v celé EU. Počáteční poplatky by měly být co nejnižší a přijetí prvního zaměstnance by nemělo zahrnovat více jak jedno kontaktní místo veřejné správy. Každý student by měl mít přístup ke školení o podnikání, které by mělo být součástí učebního plánu státních škol ve všech členských státech. Navíc by členské státy měly usnadnit přeshraniční aktivity MSP prováděním pilotních projektů zdanění podle státu sídla. Rada by měla rychle přijmout návrh Komise o zřízení jednoho správního místa pro DPH a o modernizaci celního prostředí za účelem usnadnění postupů. Pro usnadnění přístupu k financím, zvláště pro MSP, budou dále rozvíjeny finanční nástroje na úrovni Společenství podle rámcového programu pro konkurenceschopnost a inovace. Členské státy by měly plně využít možností nabízených v rámci strukturálních fondů, zvláště budoucí program financování pro společné evropské zdroje pro nejmenší až střední podniky (JEREMIE).
- Všechny členské státy by do konce roku 2007 měly přijmout a uplatňovat metodiku měření administrativních nákladů (vyplývajících z vnitrostátních pravidel a předpisů) za účelem omezení byrokracie a zjednodušení správních postupů. Jako součást pokračujícího zjednodušování legislativy Komise ve velké míře začne zjišťovat v jednotlivých oblastech politiky výši administrativních nákladů vyplývajících z předpisů Společenství (nebo ze způsobu, jakým byly provedeny), se zvláštním důrazem na MSP. Bude zjištěno, jaký podíl těchto výdajů vyplývá přímo z předpisů Společenství a jaký podíl lze přisoudit jejich provedení členskými státy. Na tomto základě Komise případně předloží návrhy pro snížení těchto administrativních výdajů. Do konce roku 2007 Komise zruší povinnost oznámit jisté kategorie menší státní podpory, což by mělo zmírnit administrativní zátěž, zvláště pro MSP.

3.3. Reakce na globalizaci a stárnutí

Evropská populace stárne. Míra plodnosti zůstává pod přirozenou mírou obnovy. Střední délka života Evropanů se dále zvyšuje. Aktivní migrační saldo pravděpodobně potrvá. Tyto demografické změny mají významné ekonomické dopady. V nadcházejících desetiletích bude méně lidí v produktivním věku. V současnosti jsou na jednoho staršího občana čtyři lidé v práci, ale do roku 2050 bude poměr 2 ku 1. Evropská pracovní síla se začne zmenšovat ze

¹¹ Současný průměr činí 29 kalendářních dní.

zhruba 300 milionů lidí dnes na přibližně 250 milionů do roku 2050. Nižší pracovní síla bude působit jako brzda potenciálního růstu a za čtyřicet let ho sníží z dnešních 2-2,5 % na pouhých 1,25 %. Výdaje na stárnoucí populaci (důchody, zdravotní péče) se budou zvyšovat a udržitelnost stávajících systémů sociálního zabezpečení bude vystavena těžké zkoušce. Stavby vládních rozpočtů by měly být naléhavě vylepšeny a dluhy by měly mít stabilně klesající tendenci. Důchodové systémy a systémy zdravotní péče by měly být udržitelné, dostupné a přiměřené.

V této situaci potřebujeme, aby více lidí pracovalo a aby lidé pracovali déle. Také potřebujeme rychlejší nárůst produktivity práce. Vyšší růst produktivity a zvyšování zaměstnanosti musí jít ruku v ruce. To se podaří, pokud lidé budou moci získat dovednosti potřebné na zavedení a využívání nových technologií a pokud budou mít větší možnost vyváženým způsobem kombinovat rodinný život, práci, vzdělávání a péči o závislé osoby. Důkazy z členských států ukazují, že je možné dosáhnout dvojího zisku – co se týče vyšší míry porodnosti a účasti žen na trhu práce – pokud fungují politiky rovnosti žen a mužů, řádná zařízení péče o děti, vhodné daňové pobídky a vhodná organizace práce. Větší flexibilita a individuální zodpovědnost za vlastní život nejsou důležité pouze pro lidi s dětmi. Starší lidé budou mít také prospěch z flexibilního uspořádání práce, jež jim umožní spojit práci na částečný úvazek s částečným důchodem. Starší lidé se příliš málo účastní odborné přípravy. Jestliže zvýší svoje dovednosti, jejich setrvání v práci se více vyplatí, a to jak jim samotným, tak firmě. Podobně mnohem více může být učiněno k usnadnění přechodu mladých lidí ze školy do zaměstnání. Pro mladé lidi je jasnou výhodou, pokud získají pracovní zkušenosti jako učňové nebo stážisté během školního/univerzitního období. Mladí lidé, kteří právě absolvovali školu, by měli být schopni získat zaměstnání co nejdříve. Pokud není práce k dispozici okamžitě, alternativou by měla být další odborná příprava a/nebo stáž.

Globalizace a demografické stárnutí znamenají naléhavou potřebu zlepšení přizpůsobivosti pracovníků a podniků, jejich schopnosti předvídat, vyvolat a zvládnout změny a restrukturalizaci a uspět na vysoce konkurenčních trzích. V mnoha členských státech však dvojí pracovní trhy toto řádně neumožňují. To limituje inovaci a technologickou změnu, brzdí celoživotní vzdělávání a omezuje individuální možnost volby životního stylu. Otevřenější a dynamičtější trhy práce by se měly kombinovat s politikami pomáhajícími pracovníkům zůstat v zaměstnání a dále se v práci vyvíjet. To je nejlepší cesta, jak dosáhnout flexibility na trhu práce a jistoty zaměstnání v perspektivě celoživotního cyklu. V rámci všech těchto opatření je třeba klást velký důraz na sociální spravedlnost a nedělat reformu pro reformu nebo jen pro snížení výdajů.

Opatření 3: Reakce na globalizaci a stárnutí

- Členské státy by měly zajistit udržitelnost veřejných financí zlepšením stavu státního rozpočtu a stabilním snižováním stávající míry zadlužení. Členské státy by měly v rámci reformy veřejných důchodových systémů posílit finanční pobídky starším pracovníkům, aby zůstali aktivní, vytvořit těsnější vazbu mezi nárokem na důchod a pravděpodobnou délkou života v důchodu, například prostřednictvím úpravy zákonem stanoveného věku odchodu do důchodu, a zároveň omezovat možnosti odchodu do předčasného důchodu. Systémy invalidních důchodů společně se systémy zdravotní péče a dlouhodobé péče by měly být revidovány tak, aby obsahovaly pobídky k efektivnějšímu využívání omezených prostředků.
- Členské státy by měly pomoci zvýšit zapojení mladých lidí na trh práce, dosáhnout lepší rovnováhy mezi prací a soukromým životem rodin a zatraktivnit delší setrvání

v zaměstnání pro starší pracovníky;

- do konce roku 2007 by každému mladému člověku, který skončí školu a bude nezaměstnaný, měla být nabídnuta práce, učňovský poměr, další odborná příprava nebo jiné opatření na podporu jeho začlenění na trh práce do 6 měsíců. Toto období by mělo být zkráceno na nejvýše 100 dní do roku 2010. Za účelem zvýšení atraktivity poskytování pracovních zkušeností studentům a mladým nezaměstnaným by měly být nabídnuty finanční nebo jiné pobídky podnikům, zejména MSP;
 - dostupnost kvalitní péče o děti by měla být zvýšena ve shodě s vlastními národními cíli členských států. Měly by být prováděny politiky usilující o posílení rovnosti žen a mužů, stejně jako další opatření na podporu politik příznivých pro rodiny. Komise v současnosti konzultuje se sociálními partnery lepší způsoby, jak sladit rodinný a pracovní život;
 - měly by být uskutečňovány strategie aktivního stárnutí, zahrnující finanční pobídky na prodloužení pracovního života, postupný odchod do důchodu, využití práce na částečný úvazek a zlepšení kvality práce. Měly by být zavedeny cílené pobídky pro zajištění toho, aby počet pracujících nad 45 let, kteří se účastní odborné přípravy, rostl mnohem rychleji než počet všech pracujících, kteří se účastní odborné přípravy.
- Členské státy by se měly snažit o sbližování pohledů na rovnováhu mezi flexibilitou a jistotou zaměstnání („flexicurity“). Komise představí zprávu s úmyslem usnadnit dohodu o souboru společných zásad do konce roku 2007, zahrnující následující prvky:
 - Moderní pracovní právo poskytující dostatečně flexibilní organizaci práce a omezující roztříštěnost trhu práce a nehlášenou práci by mělo lidem umožnit optimalizovat si svůj pracovní rytmus během života. Komise bude toto konkrétní téma konzultovat se sociálními partnery a dalšími zúčastněnými subjekty během tohoto roku.
 - Spolehlivé a přizpůsobivé systémy celoživotního vzdělávání a aktivní politiky trhu práce by měly lidem pomáhat vypořádat se s rychlými změnami, s obdobími nezaměstnanosti a s přechody do nových zaměstnání; k dosažení rozhodujícího pokroku by měly být přezkoumány finanční i jiné pobídky. Členské státy by měly splnit svůj závazek, že vytvoří komplexní strategie celoživotního vzdělávání do konce roku 2006. Evropský sociální fond a nový Fond pro přizpůsobení globalizaci by měly silně podporovat toto zvýšené úsilí. Komise bude pracovat s členskými státy na tom, aby byl na vzdělávání a odbornou přípravu věnován větší podíl výdajů ze strukturálních fondů.
 - Moderní systémy sociálního zabezpečení by měly zároveň usnadňovat mobilitu na trhu práce a poskytovat odpovídající příjmovou podporu. Rada by měla dosáhnout dohody o návrhu Komise týkajícím se přenositelnosti nároků z penzijního připojištění. Členské státy by měly zvážit urychlení odstranění všech omezení mobility pracovníků v rámci EU.

K dosažení těchto cílů budou členské státy úzce spolupracovat se sociálními partnery. Komise navrhuje uspořádat na podzim mimořádnou sociální vrcholnou schůzku, která by se měla

věnovat identifikování konkrétních kroků pro dosažení pokroku ve všech výše zmíněných oblastech.

3.4. Směrem k účinné a integrované energetické politice EU

Energie je pro růst a zaměstnanost nezbytná. Celosvětová poptávka po energii stoupá. Současně nabídka energie zůstává napjatá. Tržní ceny ropy a zemního plynu stoupají. Hlavní výzva pro evropský energetický systém je zajistit energii dostupnou za konkurenceschopné ceny. Potřebujeme zabezpečit dodávky a rozvíjet vlastní zdroje, abychom zabránili přerušení dodávek a cenovým šokům s negativními ekonomickými dopady. Konkurenceschopný a integrovaný energetický trh Společenství nám poskytne vysoce účinnou a udržitelnou základnu pro diverzifikaci a zabezpečení dodávek. Výroba a spotřeba energie musí být maximálně ohleduplná k životnímu prostředí. Evropa se stane ještě více závislá na zahraničních dodavatelích a v budoucnu bude potřebovat dovážet většinu ropy a zemního plynu. V dialogu s hlavními dodavateli energie a v mezinárodních diskuzích o energetice potřebujeme vystupovat soudržně a mluvit jedním hlasem.

Šetřením s energií se dosahuje významných zisků. Energetická účinnost snižuje výdaje, dělá naše výrobky a služby konkurenceschopnějšími a přispívá k čistšímu životnímu prostředí. Investice do energeticky účinného zařízení a služeb pomůžou evropskému průmyslu udržet a posilovat svou celosvětovou vedoucí pozici. Toto prosazování energetické účinnosti by mělo jít ruku v ruce s diverzifikací energetických zdrojů. Evropa by měla zvážit všechny zdroje energie, přičemž zvláštní pozornost by měla věnovat obnovitelným zdrojům, včetně rozvoje čistých domácích zdrojů. Nižší emise z našich energetických zdrojů sníží znečištění ovzduší a napomůžou v našem boji proti změně klimatu. Navíc budou evropské podniky za včasné investice do této oblasti odměněny trhem.

Opatření k realizaci těchto cílů by měla být provedena neprodleně. Pro integrovaný přístup k energii je třeba partnerství mezi členskými státy a Evropskou unií. Integrovaná evropská energetická politika může rozhodujícím způsobem přispět k zajištění udržitelných dodávek energie pro Evropu v budoucnosti – právě proto vyzývaly hlavy států a předsedové vlád na setkání v Hampton Court k urychlené činnosti v tomto směru.

Opatření 4: Směrem k účinné a integrované energetické politice EU

- **Posílení a prohloubení vnitřního trhu s energií** podpoří konkurenceschopnost a zabezpečení dodávek. Vyžadovaná opatření zahrnují:
 - včasné provádění a efektivnější regulaci trhů s energií s cílem dosáhnout plného a skutečného otevření trhu do 1. července 2007, jak bylo dohodnuto v Evropské radě;
 - podporu větší konkurence na trzích s elektřinou a plynem, s ohledem na šetření Komise týkající se konkurence v odvětví, zejména prostřednictvím kroků na vyřešení přetrvávající dominance historických státních operátorů, nedostatečné transparentnosti trhu, nedostatečného oddělení síťových a distribučních činností a překážek přeshraničních dodávek, které brání vzniku skutečně integrovaného trhu s energií v EU;
 - větší a lepší spolupráci a integraci elektrických rozvodných sítí a soustav plynovodů členských států tak, aby z pohledu zákazníka existovala pouze

jediná evropská síť. Za tímto účelem by měla být identifikována a doplněna chybějící nebo nevhodná přeshraniční propojení. Finanční podpora na pomoc členským státům dosáhnout 10% cíle týkajícího se propojení je dostupná prostřednictvím finančních nástrojů EU.

- **Využití potenciálu obnovitelných zdrojů, jako jsou biopaliva a biomasa, a vyšší energetická účinnost** mohou též pomoci posílit zabezpečení dodávek v Evropě, snížit emise skleníkových plynů, zlepšit kvalitu ovzduší a posílit konkurenceschopnost. Úsilí členských států by mohla doplnit **politika** na evropské úrovni **podporující rozvoj a využívání technologií obnovitelných zdrojů**. Měl by být zřízen odpovídající regulační rámec. Výzkum a inovace domácí energie včetně obnovitelné energie, biopaliv, biomasy, čistého uhlí, sekvence uhlíku a nakládání a uložení jaderného odpadu by měly být stimulovány. Podobnou prioritu je třeba udělit výzkumu nových energeticky účinných technologií. Rozvoj evropského systému pobídek na podporu obnovitelných zdrojů by mohl významně podpořit jejich využívání. Současné množství různých národních a regionálních systémů vytváří umělé překážky mezi národními trhy, čímž brání využití potenciálu nových slibných technologií.
- Rovněž je třeba rozvinout **lépe zacílený, soudržnější a integrovanější přístup k zabezpečení dodávek energie** v Evropě, který bude obsahovat i nouzové mechanismy. Společenství a členské státy by měly na mezinárodních fórech a při jednání s třetími zeměmi dodávajícími energii do Společenství mluvit jedním hlasem.

V zelené knize, která bude zveřejněna v prvním čtvrtletí letošního roku, Komise uvede svou představu o tom, jak nejlépe uskutečnit tyto priority na úrovni členských států a na úrovni Společenství.

4. POKRAČOVÁNÍ V ČINNOSTI PO JARNÍM ZASEDÁNÍ EVROPSKÉ RADY V ROCE 2006

Následně po zasedání Evropské rady je důležité udržet dynamiku a uskutečňovat naši vizi silnější Evropy s vyšším růstem a vyšší zaměstnaností v praxi. K tomu je třeba v následujících měsících vykonat tyto kroky:

4.1. Provádění a sledování národních programů reforem

- Naše pozornost se nyní musí soustředit především na skutečné provádění národních programů reforem a na jejich příspěvek k růstu a zaměstnanosti. Komise proto během nadcházejících měsíců zamýšlí úzce spolupracovat s členskými státy, aby jim pomohla v jejich úsilí a aby sledovala pokrok. Bude třeba uskutečnit konzultace s národními (a regionálními) parlamenty, místními orgány, sociálními partnery a ostatními zúčastněnými subjekty, zvláště pokud během přípravy programů nebylo dost času na získání jejich názorů a navázání dialogu¹². Jelikož lisabonská strategie je prováděna ve střednědobém výhledu, bude třeba, aby se takový dialog a kontakty odehrávaly pravidelně.
- Dalším logickým krokem pro Komisi i členské státy budou diskuze (jak kolektivní, tak dvoustranné) o možnostech posílení a rozvoje národních programů reforem při

¹² UNICE a EKOS v prohlášení vydaném 15. 3. 2005 vítají zahájení nové lisabonské strategie, zavazující se aktivně pracovat na podpoře agendy růstu a zaměstnanosti. Nedávno se dohodly na pracovním programu na léta 2005-2008 na podporu strategie.

respektování národních tradic, aby tyto programy lépe zohledňovaly nejen rozměr Společenství, ale také dopady politických rozhodnutí ostatních členských států. Komise bude tento proces řídit. Současně bude Komise dále pracovat na zlepšení způsobu, jakým přispívá k úspěchu partnerství. Členské státy, které si ještě nestanovily cíle týkající se budoucích výdajů na VaV a/nebo míry zaměstnanosti, by tak měly učinit před jarním zasedáním Evropské rady v roce 2006.

- Členské státy by měly zajistit soudržnost mezi svými národními programy reforem a využíváním prostředků z fondů soudržnosti a rozvoje venkova v rámci nového finančního výhledu. Členské státy by měly vzít do úvahy makroekonomické dopady transferů ze strukturálních fondů v krátkodobém výhledu, zvláště pokud tyto částky představují několik procent HDP. Komise bude úzce spolupracovat s členskými státy na vypracování jejich národních strategických referenčních rámců s cílem zajistit, že nová generace programů politiky soudržnosti bude odrážet priority obsažené v národních programech reforem a 4 prioritní opatření zdůrazněné v oddíle 3. Členské státy by měly zavést vhodné mechanismy pro zajištění nezbytné koordinace obou procesů na národní a regionální úrovni. V souvislosti s novými programy soudržnosti se nové členské státy vybízejí k tomu, aby prostředky ze strukturálních fondů vyčlenily na opatření ke splnění lisabonských cílů, jak již bylo dohodnuto v rámci EU-15¹³.
- Národní programy reforem obsahují množství zajímavých přístupů, o kterých by si členské státy mohly vyměňovat zkušenosti. Komise určí některé konkrétní oblasti politiky, ve kterých je prostor pro vzájemné předávání zkušeností obzvláště velký, a zorganizuje setkání se zástupci členských států k prodiskutování určitých politických myšlenek. Členské státy by měly hledat využití nejslibnějších nápadů zahrnutých v jiných národních programech reforem. Komise a členské státy by také měly zajistit, že otevřená koordinace EU v oblasti vzdělávání a odborné přípravy, sociální ochrany a sociálního začleňování bude velkým přínosem.

Členské státy se vyzývají k tomu, aby vzaly výše uvedené body v potaz při vypracovávání výročních zpráv později v tomto roce.

4.2. Provádění opatření Společenství

- Rada, Evropský parlament a Evropská komise by měly finalizovat finanční výhled na období 2007-2013 a Rada a Evropský parlament by měly co nejdříve přijmout nezbytné právní nástroje, které umožní financování investic v rámci programu růstu a zaměstnanosti od 1. ledna 2007.
- Orgány Společenství musí rychle uvést v platnost opatření plánovaná v lisabonském programu Společenství, a zvláště pak ty, které jsou vyžadovány na provádění rozhodnutí Evropské rady týkajících se čtyř klíčových opatření navržených v předchozí části. Komise bude spolupracovat s členskými státy (včetně národních lisabonských koordinátorů) na zajištění toho, aby byly přijaty všechny potřebné kroky pro plné provedení těchto čtyř opatření do konce roku 2007. K tomu účelu navrhne plán postupu stanovující požadované kroky a klíčové termíny pro jejich dokončení. Na základě příštího hodnocení provádění národních programů členskými státy Komise identifikuje nezbytná opatření na doplnění

¹³ Vyčleněné zdroje na konvergenční cíl by měly představovat minimálně 60 % celkového financování, zatímco pro cíl regionální konkurenceschopnosti by to mělo být 75 %.

úsilí členských států a odpovídajícím způsobem aktualizuje lisabonský program Společenství.

Pokud jde o lisabonský program Společenství a národní programy reform, Komise popíše vývoj ve své zprávě jarnímu zasedání rady v roce 2007.

4.3. Mobilizace všech aktérů na podporu společné agendy

- Je třeba, aby Parlament, Komise, Evropský hospodářský a sociální výbor, Výbor regionů, členské státy, regionální a místní aktéři, občanská společnost a sociální partneři vyvinuli značné komunikační úsilí s cílem zvýšit informovanost o národních programech reform a opatřeních Společenství pro větší růst a zaměstnanost a podnítit jejich přijetí za své. Evropský parlament, jako zástupce evropských občanů, má klíčovou roli ve zvýšení komunikačního úsilí, které by mělo být úzce koordinováno s národními a regionálními debatami o budoucnosti Evropy.
- Sociální partneři se vyzývají k tomu, aby hráli ještě větší roli ve vývoji a provádění obnovené lisabonské strategie, zvláště prostřednictvím společných návrhů týkajících se toho, jak mohou přímo přispět k jejímu úspěchu. Komise navrhuje, aby předsednictví Unie uspořádalo mimořádnou sociální vrcholnou schůzku věnovanou určení konkrétních kroků k dosažení pokroku ve všech opatřeních navrhovaných v tomto sdělení a zvláště k vypořádání se s dopady globalizace a demografických změn na větší počet lepších pracovních míst.

Dodatek

Seznam názorných příkladů politik a opatření členských států na podporu plnění cílů růstu a zaměstnanosti, zejména ve čtyřech prioritních oblastech uvedených v oddíle 3

VaV a inovace

Asi polovina členských států používá daňové pobídky na povzbuzení soukromého výzkumu a vývoje a několik dalších členských států zamýšlí taková opatření také aplikovat. Španělsko zvažuje snížení daní pro firmy investující do VaV podobně, jako je tomu již v Nizozemsku. Maďarsko zjednodušuje svůj systém daňových úlev a Francie do roku 2010 ztrojnásobí své daňové úlevy pro výzkum.

Španělsko, Dánsko a Estonsko mají specifické programy zaměřené na zvýšení počtu výzkumníků v podnicích. Německo zahájilo „iniciativu pro vynikající výsledky“ na podporu výzkumu na vynikající úrovni na univerzitách. Tato iniciativa usiluje o rozvoj některých německých univerzit v mezinárodní centra špičkového vědeckého výzkumu.

Itálie rozvíjí špičková střediska pro výuku a výzkum, včetně evropsko-středomořského systému distančního univerzitního vzdělávání, a podporuje mobilitu učitelů a studentů ve středomořské oblasti. Španělsko a Portugalsko založily společný výzkumný ústav.

Slovensko, Španělsko a Francie plánují zavést systém sledování a vyhodnocování s cílem zlepšit efektivnost veřejných výdajů do VaV.

Ve Francii se zřizují střediska na podporu konkurenceschopnosti („Pôles de Compétitivité“) v rámci partnerství veřejného a soukromého sektoru. Tato střediska budou podporovat a koordinovat množství doplňkových politik pro podniky, přičemž klíčový význam má VaV. Nedávná slovinská iniciativa na podporu vytváření technologických uskupení přinesla slibné výsledky: Do roku 2004 bylo otevřeno 18 kanceláří pro tato uskupení, jejichž úkolem je usnadňovat spolupráci mezi 350 společnostmi a 40 vzdělávacími/výzkumnými ústavami. V Litvě vláda zakládá technologický institut na pomoc podnikům v oblasti výzkumu, technologického vývoje a inovací.

V Irsku byla přijata opatření na podporu komerčního využití výsledků veřejného výzkumu udělováním licencí soukromému sektoru nebo poskytováním pomoci výzkumníkům, aby mohli své nápady dovést do komerčně využitelného stádia a dosáhnout komerčního úspěchu.

Itálie se vypořádává s nedostatky v oblasti práv duševního vlastnictví prostřednictvím souboru opatření zaměřených na zvýšení schopnosti společností registrovat patenty a snížení výdajů na patentování. V Německu budou dále rozvíjeny agentury pro využívání patentů. V Belgii federální vláda, Evropský patentový úřad, výzkumná střediska a univerzity spolupracují na iniciativě na podporu MSP využíváním systému práv duševního vlastnictví. Lotyšsko vyvinulo program veřejné podpory na ochranu a vymáhání práv duševního vlastnictví a zvýšení informovanosti mezi podnikateli.

Zlepšování podnikatelského prostředí a fungování trhů

Lotyšsko učinilo silný politický závazek k provedení práva Společenství podpořený konkrétními cíli a termíny na zajištění včasného a správného provedení směrnic v oblasti vnitřního trhu do vnitrostátního práva. Irsko posílilo své vnitřní postupy pro monitorování

provádění směrnic Společenství. Za účelem zabránění komplikace legislativy se několik členských států aktivně vyhýbá vytváření nových právních předpisů při provádění směrnic Společenství (Rakousko, Nizozemsko). Některé členské státy zavedly zrychlené postupy, aby se zabránilo pozdnímu provádění (Itálie, Francie).

Mnoho členských států učinilo ohromné pokroky v oblasti elektronické správy, jako je zřizování jednotných správních míst pro žádosti podniků a občanů (Belgie, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Polsko, Portugalsko). To omezuje papírování a významně zkracuje čas odpovědi. Založit podnik za méně než 2 týdny je možno v Dánsku, Francii, Nizozemsku, Itálii a Finsku. Pouze jediná procedura se musí splnit při přijímání prvního zaměstnance v Litvě, dvě v případě Spojeného království, Švédska a Irska.

Mnoho členských států (Rakousko, Belgie, Kypr, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Francie, Německo, Litva, Lucembursko, Nizozemsko, Portugalsko, Slovinsko a Spojené království) provádí nebo zamýšlí provést analýzy administrativních výdajů uložených legislativou. Významný počet z nich užívá varianty modelu standardních výdajů původně vyvinutého v Nizozemí, jehož rysy inspirovaly základní aspekty společné metodiky EU, navržené Komisí Radě a členskými státy v říjnu 2005. Pět zemí (Česká republika, Dánsko, Nizozemsko, Švédsko a Spojené království) si také stanovilo kvantitativní cíle na snížení administrativních nákladů (ve výši snížení o 20 až 25% do roku 2010).

Osm členských států (Rakousko, Estonsko, Německo, Itálie, Polsko, Slovinsko, Španělsko a Spojené království) plánuje zahájit programy zjednodušování, přičemž čtyři členské státy (Dánsko, Irsko, Lucembursko, Švédsko) tak již učinily. Pozornost je zaměřena na zlepšování právních předpisů v oblasti daňových a kontrolních opatření, zakládání podniků, platební neschopnosti a ochrany pracovníků a spotřebitelů.

Mnoho států, včetně Irska a Nizozemska, odstranilo specifická omezení přístupu na trh svobodných povolání, finančních služeb a trhů s energií. Slovensko identifikuje překážky, jež brání otevření trhu s dodávkami energie, a stanoví opatření pro jejich odstranění. Také činí kroky na zlepšení konkurence ve finančních službách. Spojené království provádí opatření na podporu konkurence v právních službách. Estonsko zamýšlí provádět aktivnější politiku hospodářské soutěže prostřednictvím sektorové analýzy a zvyšování povědomí o soutěžním právu. Dánsko provádí analytickou prověrku vnitrostátních předpisů s cílem odstranit překážky dovozu a investic přicházejících do země („Pracovní skupina pro vnitřní trh“).

Kypr vyhodnotí všechny existující i nové systémy podpory, aby prověřil, zda přiměřeně reagují na selhání trhu. Finsko přezkoumá svoji politiku podpory s cílem snížit její celkový objem a zajistit, aby podpora nenarušovala hospodářskou soutěž.

Slovensko zahájilo iniciativu na zřízení středoevropské burzy, která by měla řešit nedostatek akciových trhů nejen na Slovensku, ale také v okolních státech. Maďarsko a Česká republika byly vyzvány ke spolupráci. Slovenský domácí trh je příliš malý na zajištění dobrého fungování a likvidity akciového trhu, spolupráce mezi několika státy je tudíž nezbytná.

Portugalsko navrhuje několik programů na podporu internacionalizace podniků. Provádí také specifický program na urychlení průmyslové transformace a restrukturalizace.

Litva plánuje zorganizovat propagační kampaň založenou na příkladech úspěšných podniků s cílem podpořit image podnikání u široké veřejnosti. Spojené království poskytuje pětidenní kurzy podnikání na školách všem žákům ve věku 14-16 let. Španělsko plánuje vypořádat se se

strachem ze stigmatu neúspěchu tím, že umožní studentům na všech úrovních učit se o hodnotě podnikatelského ducha a o neúspěchu v podnikání.

Řada zemí také přijala zajímavé iniciativy na posílení přístupu ke kapitálu pro MSP, například český program KAPITÁL, finský balíček PreSeed a britské fondy Enterprise Capital Funds. Dánsko plánuje zavést daňové úlevy pro růstové podniky. Úlevy začínají, když podnikatel poprvé dosáhne zisku a jsou poskytovány na tři roky.

Zaměstnanost, finanční udržitelnost a demografie

Řada členských států vylepšila kvalitu svých veřejných financí, s ohledem na své priority, za účelem zvyšování dlouhodobého potenciálu svých ekonomik. Například Dánsko, Spojené království, Irsko a Finsko významně zvýšily vládní výdaje na vzdělávání za účelem zvyšování produktivity a zaměstnatelnosti pracovní síly.

Několik členských států zlepšilo finanční udržitelnost svých důchodových systémů. Belgie, Španělsko, Francie, Rakousko, Portugalsko a Finsko posílily vazbu mezi příspěvky a dávkami, například prostřednictvím opatření, které činí z počtu let přispívání důležitější kritérium pro odchod do důchodu, než je věk, nebo umožněním předčasného nebo pozdějšího odchodu do důchodu s odpovídajícími změnami výše dávek.

Množství členských států (Estonsko, Lotyšsko, Litva, Polsko, Maďarsko a Slovensko) rozložilo rizika důchodových systémů přesunutím části zákonného sociálního zabezpečení do soukromě financovaných systémů. Švédsko, Itálie, Lotyšsko a Polsko vytvořily systémy, kde důchodové dávky přímo souvisejí s příspěvky zaplacenými během pracovního života a také závisí na očekávané délce života v důchodu. Francie se rozhodla zvýšit požadovaný počet let přispívání na plný důchod v souladu s nárůstem střední délky života. Německo zavedlo faktor udržitelnosti v indexaci veřejného důchodového systému tak, že indexace záleží na poměru mezi počtem zaměstnaných a počtem důchodců. Takové změny zlepšují finanční udržitelnost důchodových systémů, i když některé výzvy spojené se stárnutím obyvatelstva zůstávají.

Důchodová reforma je důležitým faktorem, který vysvětluje velký nárůst míry zaměstnanosti starších pracovníků od roku 2000 v některých členských státech. Finsko například významně zvýšilo míru zaměstnanosti starších pracovníků (z 35 % v roce 1995 na 50,9 % v roce 2005) v důsledku změn důchodového systému, stejně jako díky cílené odborné přípravě, větší pozornosti věnované dobrým pracovním podmínkám starších pracovníků a cílené podpoře málo placených zaměstnání.

Irský program Skill-net usnadnil firmám přístup k flexibilní, inovační a z hlediska nákladů efektivní odborné přípravě. Iniciativa již pomohla zvýšit dovednosti asi 30 000 pracovníků. Estonsko plánuje reformu odborné přípravy a Lucembursko zamýšlí vytvořit systém uznávání neformálního vzdělávání.

Rakousko se snaží obsadit 5000 volných míst, která je těžké obsadit z důvodu příliš nízkého platu (v mnoha případech protože zmíněná pracovní místa jsou na částečný úvazek). Pokud je místo obsazeno, nový systém „Kombi-Lohn“ odměňuje jak zaměstnavatele, tak i pracovníka. Cílové skupiny jsou mladí lidé nezaměstnaní více jak 6 měsíců a starší pracující nezaměstnaní více jak jeden rok.

Nizozemsko přijalo konkrétní opatření k povzbuzení pracujících k tomu, aby si rovnoměrněji rozložili práci, péči a vzdělávání v průběhu života. Nový systém dobrovolného spoření umožní

pracujícím ušetřit procento ze svých příjmů na pokrytí období volna pro účely péče o závislou osobu, vzdělávání nebo jiné. Spoření je podporováno daňově.

Slovensko se snaží o zlepšení rovnováhy pracovního a rodinného života mladých rodin. Školy a předškolní zařízení budou mít delší otvírací hodiny. Stát podporuje nová zařízení denní péče o malé děti, usnadňuje práci na částečný úvazek a zavádí programy individuální podpory pro ženy vracějící se na trh práce po mateřské /rodičovské dovolené.

Nový zákon v Řecku reformuje národní systém celoživotního vzdělávání. Nový výbor bude koordinovat národní úsilí, povzbuzovat vzdělávání orientované na podnikání, provádět osvědčené postupy a řešit sociální vyloučení.

Energetika a environmentální technologie

Severské země vytvořily integrovaný trh pro nákup a prodej elektřiny. Další spojení mezi Nizozemskem a Norskem, mezi Finskem a Estonskem a mezi Dánskem a Švédskem usnadní obchod a podpoří také výrobu energie z alternativních zdrojů, jako je voda a vítr, snižující škodlivé emise.

Rakousko, Česká republika, Kypr, Malta a Spojené království činí kroky k využití veřejných zakázek na podporu environmentálních technologií a energetické účinnosti. Německo poskytuje pobídky na podporu úspor energie v budovách a zahájilo významný program renovace. Kypr vypracoval konkrétní plán a časový harmonogram k řešení podpor, které mají škodlivý vliv na životní prostředí, s cílem tyto podpory přezkoumat, reformovat nebo zrušit.

Švédsko se snaží ukončit závislost na fosilních palivech do roku 2020. K tomu využije zelené daně, podpoří větrnou energii a zavede certifikát „zelené“ elektřiny. Tento certifikát stanoví povinný nákup určitého podílu spotřebované elektřiny z obnovitelných zdrojů. Dánsko a Švédsko již mají vysoký podíl ekologických daní ve svých daňových systémech a zamýšlí je dále rozvíjet. Estonsko tento rok zahájilo ambiciózní reformu ekologických daní za účelem přesunutí daňové zátěže práce na spotřebu a znečišťování, čímž podpoří udržitelné využívání přírodních zdrojů.

Národní a regionální politiky podporující větrnou energii v Německu, Španělsku a Dánsku ukazují výsledky. Německo má více jak jednu třetinu světové kapacity větrné energie a ve Španělsku vítr představuje 6,5 % výroby elektřiny. V Dánsku představuje průmysl větrné energie velký komerční úspěch. Odvětví roste rychleji než jakékoliv jiné podnikatelské odvětví a dánské turbíny nyní ovládají světový trh. Tento průmysl poskytuje v Dánsku zaměstnání pro více jak 20 000 lidí. Spojené království jedná s dodavateli ropy o vyšším podílu biopaliv v benzínu.